# Field Diagnosis of Hog Cholera

H. W. Dunne, D. V. M., Ph. D

□

Hog Cholera หรือโรคอหิวาต์สุกรเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงของสุกรโรคหนึ่ง เกิดจากเชื้อ Filterable virus โรคนี้เมื่อเราออกไปตาม farm เราสามารถจะวินิจฉัยได้ก่อน โดยยังไม่ต้องใช้การตรวจทางห้องปฏิบัติการช่วย โดยการซักประวัติจากเจ้าของให้ละเอียด และอาศัยดูอาการที่สัตว์ป่วยที่แสดงออก การตรวจวินิจฉัยโรคขั้นสุดท้ายใน field ที่สามารถจะทำได้คือการทำ leukocyte count และหรือ thrombocyte count โดยทั่วไปแล้วโรคนี้มักจะมีสุกรตายลงสัก ๑-๒ ตัว ในขณะที่สุกรทั้งคอกแสดงอาการป่วย และถ้าพบโรคที่มีการระบาดที่รวดเร็วมากกับมีอัตราการตายสูง ก็ควรสงสัยได้ก่อนว่าเป็นโรคนี้ อย่างไรก็ตามในราย chronic form นี้ก็พบได้บ่อย ๆ เหมือนกัน สุกรทุกอายุจะติดเชื้อ virus และเป็นโรคนี้ได้ถ้าไม่มีภูมิคุ้มกันของโรคนี้อยู่ (ทั้ง active and passive immunity) ในสุกรที่ฉีด vaccine ไว้หรือลูกสุกรที่ดูดนมจากแม่ ที่ฉีด vaccine จะมีภูมิคุ้มกันโรคนี้ แต่ในแม่สุกรที่ฉีด vaccine ชนิด attenuated vaccine ไว้ อาจจะให้ภูมิคุ้มกันไปยังลูกที่อายุ ๔-๕ สัปดาห์ไม่พอก็ได้ ควรจะจำไว้ว่าในสุกรที่อายุต่ำกว่า ๕ สัปดาห์อาจจะมี total leukocyte count ปรกติแค่เพียง ๗,๐๐๐ - ๙,๐๐๐ ได้ ซึ่งค่านี้ถ้าเป็นสุกรใหญ่ก็ถือเป็น leukopenia การชักและอาการทางระบบประสาทอื่น ๆ อาจจะเกิดจากสมองอักเสบ (Encephalitis) ในพวก baby pigs ก็ได้ ซึ่งมักจะเกิดในลูกสุกรที่อายุต่ำกว่า ๕ สัปดาห์ โรค gut edema อาจจะสับสนกับโรค Hog - Cholera ได้ แต่โรคนี้โดยทั่วไปเกิดหลังจากการเปลี่ยนอาหารหรือการหย่านม ๑ อาทิตย์

ถ้าสุกรได้รับเชื้อมาไม่เกิน ๔ วัน anti - hog cholera serum 20 ml. ก็เพียงพอที่จะป้องกันโรคนี้ และถ้าให้พร้อมกับการฉีด vaccine จะป้องกันการแพ้ vaccine ได้ ถ้าให้ live หรือ attenuated vaccine ภายใน ๓๐ วันหลังจากให้ serum ไม่ดี เพราะ serum จะไปขัดขวางการสร้างภูมิคุ้มกันที่เกิดจาก vaccine ที่ให้เข้าไป ประวัติต่าง ๆ ที่

เกี่ยวกับการให้อาหาร, จำพวกเศษอาหารหรือของบูดเน่าที่ไม่ได้นำเอาไปต้มใหม่ (Uncooked garbage or table scraps) หรือการนำสุกรใหม่เข้ามาในฝูง หรือคนที่มาเยี่ยม farm (รวมทั้งสัตวแพทย์) ที่ไม่ทำความสะอาดรองเท้า หรือเครื่องใช้เครื่องนุ่งห่มก่อนเข้ามาใน farm อาจเป็นเครื่องแสดงถึงว่าเชื้อ virus ระบาดเข้ามากับสิ่งเหล่านั้นได้ พวกโรคที่เกี่ยวกับ bacterial infections เช่น swine erysipelas หรือ streptococcus นั้น อาการจะดีขึ้น ภายหลังให้ยาพวก antibiotics แล้ว ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งหากเป็นโรค Hog Cholera แล้วอาการจะไม่ดีขึ้นควรถามหรือสืบให้แน่ชัดว่าในท้องที่นั้นมีโรค Hog-Cholera ระบาดอยู่หรือเปล่า ซึ่งจะช่วยวินิจฉัยโรคได้ดีขึ้น

การรวบรวมข้อมูลดังกล่าวข้างต้นมาพิจารณาประกอบจะช่วยให้ตัดสินใจได้ว่า สุกรเป็นโรค Hog Cholera หรือไม่ ในสุกรป่วยส่วนมากอุณหภูมิของร่างกายจะอยู่ราว ๆ ๑๐๕-๑๐๗°F แต่ normal หรือ sub-normal temperature ก็อาจพบได้ในบางตัวที่เป็นโรคนี้ อาการแรกอันหนึ่งของโรคนี้คือสุกรป่วยจะมีขี้ตาเกรอะกรัง ระยะแรก ๆ จะมีอาการเบื่ออาหาร ซึม เดินโซซัดโซเซไม่มีแรง มักจะนอนสุมกันเป็นกองหรือนอนแยกเดี่ยวซึ่งแล้วแต่ body temperature ในขณะที่อุณหภูมิของร่างกายเริ่มสูงเรามักจะพบอาการอาเจียรเสมอและระยะนี้ท้องมักจะผูก ตามด้วยท้องร่วง และมีอาการแทรกซ้อนของลำไส้อักเสบ (bacterial enteritis) อย่างรุนแรงอาจจะมีหย่อมสีแดงถึงม่วงขึ้นที่หนังบริเวณท้อง, จมูก, หู ในรายที่เป็นอย่างเรื้อรัง มักจะเกิด blotching discoloration (ผิวหนังเปลี่ยนสีเป็นหย่อม ๆ) ที่บริเวณหนังท้อง, หู และขา บางตัวอาจพบว่าชนักร่วงบางตัวอาจจะชักภายหลังจากเป็นโรค ๖-๑๐ วัน และมักตายใน ๒-๓ ชั่วโมงต่อมา

การตรวจทรากสุกรที่ตาย มีประโยชน์มากในการตรวจโรคนี้เมื่อไปตาม farm จะพบ Petechial หรือ ecchymotic hemorrhages ในอวัยวะต่อไปนี้คือ จะพบมี hemorrhages ในบริเวณขอบ ๆ ของ pharyngeal lymph nodes, ในม้ามบางแห่งจะมีแหล่งเนื้อตายชนิด infarctions หรือบางทีอาจพบที่ ลำไส้, gall-bladder หรืออวัยวะอื่น ๆ epiphyseal line ที่ costochondral junction จะกว้างขึ้น และขอบเขตเป็นแบบ irregular สำหรับ brain stem และ lymph nodes ควรแช่ ๑๐ % formalin เพื่อส่งไปตรวจทางห้อง

ปฏิบัติการ ในสุกรที่อายุเกิน ๖ สัปดาห์ ถ้า leukocyte count น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐/cmm. ถือว่าเป็น leukopenia ถ้าอยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๑๓,๐๐๐/cmm. นั้นยังบอกไม่ได้แน่ว่าเป็น leukopenia ส่วน thrombocyte counts ขนาด ๕,๐๐๐-๕๐,๐๐๐ แสดงว่าเป็น thrombocytopenia อย่างรุนแรง ถ้าตรวจพบว่าเป็น leukopenia หรือ thrombocytopenia ควรสงสัยไว้ก่อนว่าสุกรเป็นโรคนี้

แปล – เรียบเรียงโดย บุญมี สุญญสุจจารี
นิสิตชั้นปีที่ ๖ คณะสัตวแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
ทบทวนโดย อาจารย์สงคราม เหล็องทองคำ

เอกสารอ้างอิง : Field Diagnosis of Hog Cholera. by H.W. Dunne, DV. M., Ph. D Progress in Swine Practice. By J. F. Smithcors, DV. M, Ph. D & E. J. Catcott, DV. M, Ph. D (c1966) 139 p. American Vet Publications, Inc.